ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

підковник Роман КАЧУР

«24» 04 2026 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

ЗВОНКО Ірини Михайлівни

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

Трансформації оборонно-промислового комплексу України в суспільно-політичному дискурсі (1991-2021)

Тема дисертації затверджена вченою радою Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного від "22" грудня 2022 року, протокол № 5.

Зміни до теми затверджено вченою радою Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного від "10" липня 2024 року, протокол № 21.

Витяг

з протоколу №14 засідання кафедри історії інституту психологічної підтримки персоналу від "18" березня 2026 року.

Присутні на засіданні 30 чол., у тому числі докторів наук 4 та кандидатів наук (докторів філософії) – 12, з них за спеціальністю поданої на розгляд дисертації 3 доктори наук, 11 кандидатів наук (докторів філософії).

Слухали:

Доповідь ад'юнкта (здобувача) ЗВОНКО І.М.
(прізвище, ініціали)

про результати виконання дисертаційної роботи "Трансформації оборонно-промислового комплексу України в суспільно-політичному дискурсі 1991-2021"
(тема дисертації)

подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032.
(шифр)

В обговоренні дисертації брали участь:

1. Доктор історичних наук, професор О.М. КУЦЬКА;
2. Кандидат історичних наук Н.П. КРАВЕЦЬ;
3. Кандидат історичних наук, доцент Л.В. СКОРИЧ;
4. Кандидат історичних наук А.Ю. ЩЕГЛОВ;
5. Доктор філософії А.І. СОРОКІВСЬКА-ОБІХОД;
6. Доктор філософії А.О.КМІН;
7. Кандидат історичних наук, доцент Т.І. ПЛАЗОВА;

8 Доктор історичних наук, професор А.І. ХАРУК;
9. Кандидат історичних наук О.Л. ГАПЕЄВА.

Серед виступаючих дали позитивний відгук про дисертацію 9 осіб, негативних відгуків не було.

За результатом презентації матеріалів доповіді, експертизи дисертації та аналізу повноти публікацій основних наукових результатів І.М. ЗВОНКО

ВИЗНАЧЕНО:

1. Дисертація подана на здобуття ступеня доктора філософії за своїм оформленням та структурою відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. "Про затвердження вимог до оформлення дисертації" (зі змінами), за обсягом відповідає вимогам освітньо-наукової програми 032 Історія та археологія, а за змістом відповідає спеціальності 032 "Історія та археологія".

2.Наукове завдання визначено відповідно до:

Концепції воєнної історії України;

основних положень Доктрини з воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України;

основних напрямів наукових досліджень закріплених за Національною академією сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного наказом Міністерства оборони України від 15.02.2019 № 65 – Про розподіл основних напрямків наукових досліджень між науковими установами, вищими військовими навчальними закладами, військовими навчальними підрозділами закладів вищої освіти Міністерства оборони України та Збройних Сил України;

єдиного переліку (каталогу) спроможностей Міністерства оборони України, Збройних Сил України та інших складових Сил оборони затвердженого міністром оборони України від 31.12.2021 року (спроможність FDR – 1.6.2);

плану воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України;

плану наукової та науково-технічної діяльності Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного;

напряму наукової та науково-технічної діяльності кафедри історії Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного "Розвиток теоретичних основ воєнно-історичної науки".

3. Метою дисертаційного дослідження було визначено комплексне висвітлення трансформацій оборонно-промислового комплексу України в суспільно-політичному дискурсі протягом 1991–2021 рр., та виявлення основних тенденцій, суперечностей та специфіки інтерпретацій ролі ОПК у національній безпеці та державотворчих процесах.

Для досягнення поставленої мети у дисертації було розв'язане наукове завдання, яке полягало у визначенні ключових чинників, які зумовлювали трансформації ОПК України та з'ясуванні особливостей формування суспільно-політичного дискурсу щодо ролі та значення ОПК України.

Хронологічні межі дослідження зумовлені предметом наукового пошуку й охоплюють період з 1991-2021 рр. Вибір нижньої межі пов'язаний із відновленням української державності, верхньої – початком нової фази, коли Україна офіційно затвердила стратегію реформування ОПК з акцентом на комплексне реформування галузі через етапи імпортозаміщення та державно-приватне партнерство.

В рамках дисертаційного дослідження виконано НДР "Міжнародна військова допомога Силам оборони України та її роль у відсічі російської агресії в 2024 році" за шифром "Сприяння-24" (номер державної реєстрації 0125U000824).

4. Дисертація є самостійним науковим дослідженням. Усі наукові результати, положення, висновки та рекомендації, сформульовані автором, є його власним науковим доробком.

За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, серед яких 4 статті у фахових виданнях категорії "Б", 1 у категорії "А" (входить до переліку наукових фахових видань України, проіндексованих у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science Core Collection), 1 у міжнародному виданні, а також у 6 матеріалах науково-практичних конференцій.

Внесок здобувача в одноосібних наукових працях – 100%, опублікованих у співавторстві, від загального змісту становить – 70%.

5. Ступінь достовірності та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У результаті проведення дослідження у повному обсязі достовірно та науково обґрунтовано виконано наступні завдання:

- проаналізовано стан наукової розробки проблеми трансформацій ОПК України та джерельну базу дослідження, зокрема матеріали політичного, експертного й медійного дискурсу. Джерельна база дослідження є достатньо репрезентативною для об'єктивного аналізу визначеної проблематики. Методологія наукової роботи ґрунтується на принципах історизму, наукової об'єктивності, системності та всебічності. Для розв'язання поставлених завдань застосовано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема аналіз, синтез, логічний та порівняльний метод;

- з'ясовано особливості формування суспільно-політичного дискурсу щодо ролі та значення ОПК України в умовах становлення незалежної держави у
1990-х рр. У 1990-х рр. домінуючим був дискурс адаптації та виживання, в межах якого ОПК розглядався як надмірно розвинена для нових умов структура, що потребувала радикальної трансформації. Концепція конверсії виступала ключовим елементом цього дискурсу, однак її реалізація виявилася обмеженою, що спричинило поступове усвідомлення необхідності збереження стратегічних елементів оборонного потенціалу;

- досліджено еволюцію політичних інтерпретацій та публічних дискусій щодо реформування ОПК у 2000-2010 рр. Упродовж 2000–2010 рр. суспільно-політичний дискурс щодо оборонно-промислового комплексу України зазнав

суттєвої трансформації. Якщо у 1990-х рр. основна увага приділялася питанням конверсії та збереження виробничого потенціалу, то на початку XXI ст. дедалі більшого значення набували проблеми модернізації галузі, інтеграції у міжнародні ринки озброєнь та підвищення ефективності державного управління оборонною промисловістю;

- проаналізовано репрезентацію проблем розвитку ОПК 2010-2014 рр. в політичному, експертному та медійному дискурсі. Період 2010–2014 рр. характеризувався активізацією суспільно-політичного дискурсу щодо майбутнього ОПК України. В значній мірі це було спровоковане зміною зовнішньополітичного курсу України (нейтральний статус держави). У цей час у політичному та експертному середовищах дедалі частіше порушувалися питання ефективності державного управління оборонною галуззю, модернізації військово-технічного потенціалу та необхідності реформування системи оборонних закупівель;

- охарактеризовано суспільно-політичний дискурс трансформації ОПК України в 2014-2021 рр. У період АТО (2014–2018) та ООС (2018–2022) ОПК набув статусу ключового компонента національної безпекової політики. Аналіз політичних дебатів, експертних публікацій і медійних джерел підтверджує вирішальний вплив суспільно-політичного дискурсу на державні рішення щодо модернізації ОПК. У публічному просторі активно обговорювалися реформування менеджменту, розвиток приватного сектору озброєнь, антикорупційні заходи та інтеграцію в міжнародні оборонно-технологічні проєкти. Це призвело до появи в державній політиці нових підходів, спрямованих на підвищення прозорості управління, ліквідацію корупції, стимулювання інновацій та модернізацію воєнно-технічного співробітництва.

6. Ступінь новизни одержаних результатів. У результаті виконання дослідження:

Уперше:

- простежено еволюцію суспільно-політичних наративів щодо ролі ОПК – від економічного ресурсу до символу державної стійкості. У 1990-ті роки, на тлі пострадянської трансформації, суспільно-політичний дискурс висвітлював спадщину військово промислового потенціалу як засобу економічної стабілізації та експортних надходжень. З 2000-х рр., під впливом геополітичних викликів, наративи поступово еволюціонували, підкреслюючи стратегічну автономію та національну безпеку, що особливо посилилося після 2014 р. у контексті російської агресії, коли ОПК набув значення ключового елемента обороноздатності;

- визначено ключові чинники, які зумовлювали трансформації ОПК України. У 1990-ті роки переважали економічні виклики пострадянської кризи: скорочення фінансування, розрив виробничих циклів, невдала конверсія та відсутність нормативної бази. У 2000-х рр. домінували геополітичні фактори – прагнення до євроатлантичної інтеграції, реформи управління. Після 2014 р. вирішальними стали безпекові виклики через агресію РФ, що стимулювали модернізацію, антикорупційні ініціативи та міжнародне співробітництво;

- виокремлено етапи дискурсивних трансформацій ОПК (криза й пошук моделей (1991–2002 рр.), часткове реформування та зовнішньоекономічна

орієнтація (2002–2014 рр.), воєнно-стратегічна модернізація (2014–2021 рр.);

- введено до наукового обігу широке коло джерел (урядові стратегії, президентські послання, експертні висновки, матеріали ЗМІ), що дозволяє реконструювати дискурсивне поле досліджуваної проблеми. Зокрема матеріали засобів масової інформації, включно з парламентськими слуханнями та медійними дискусіями, відображають динаміку публічного дискурсу. Цей джерельний масив дозволяє не лише простежити тематичні та ідеологічні зсуви, а й обґрунтувати причинно-наслідкові зв'язки трансформацій ОПК з контекстом геополітичних і внутрішньополітичних змін.

Доповнено і уточнено:

- характеристику державних оборонних замовлень та механізмів його реалізації у контексті модернізації озброєнь. Проаналізовано еволюцію нормативно-правової бази ДОЗ, включаючи ключові законодавчі акти, що регулюють планування, фінансування та контроль виконання;

- аналіз впливу зовнішньополітичних чинників, зокрема російсько-української війни та євроатлантичної інтеграції, на трансформацію ОПК. Російсько-українська війна з 2014 р. радикально змінила ОПК, змусивши перейти від експортної залежності до внутрішнього виробництва озброєнь, імпортозаміщення та антикорупційних реформ через втрату російських ринків і потребу в обороноздатності. Євроатлантична інтеграція посилила адаптацію до стандартів НАТО, технологічний трансфер і міжнародну кооперацію, забезпечивши еволюцію від кризових моделей до стратегічної модернізації.

Набули подальшого розвитку:

- концепція інституційного реформування оборонно-промислового комплексу України;

- проблема розширення міжнародного військово-технічного співробітництва України.

Структура та обсяг дисертації виконанні з урахуванням мети та завдань дослідження. Загальний обсяг дисертації – 236 аркуші, основний зміст роботи викладено на 181 аркушах, список використаних джерел містить 382 найменування на 35 аркушах, 4 додатків на 5 аркушах.

Дисертаційна робота складається із титульного аркуша, анотації, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, чотирьох розділів, списку використаних джерел до них, висновків і додатків.

Розділ 1. Історіографія, джерельна база та методологія дослідження. (Досліджено стан наукової розробленості теми, джерельну базу, історіографію та розкрито методи, які були застосовані для отримання наукових результатів).

Розділ 2. Військово-промисловий комплексу у суспільно-політичному дискурсі України у 1991 – 2002 рр. (Визначено, що суттєвою особливістю дискурсу 1990-х рр. була його суперечливість і фрагментарність. Поряд із концепціями радикальної конверсії оборонної промисловості існували підходи, що передбачали збереження та модернізацію ключових підприємств галузі. У медійному просторі також простежувалися різні інтерпретації ролі оборонно-промислового комплексу – від критичних оцінок його економічної неефективності до наголошення на стратегічному значенні оборонної промисловості для держави. Суспільно-політичний дискурс кінця 1990-х – початку 2000-х років відображав суперечність між стратегічною

потребою утримувати та модернізувати національний ОПК і обмеженими ресурсами, низькою координацією політичних та економічних інструментів і ризиками інтеграції з глобальними технологічними та економічними структурами. Водночас реформування ОПК вимагало законодавчого врегулювання, державного фінансування, модернізації виробничої бази, нагальних реформ та інтеграції в міжнародні оборонні кооперації для збереження й розвитку оборонних спроможностей у контексті національної незалежності. Відсутність системних реформ і залежність від РФ суттєво гальмували адаптацію до ринкових реалій).

Розділ 3. Спроби реформування ОПК в 2002–2014 роках в українському суспільно-політичному дискурсі. (Досліджено, що розвиток оборонної галузі України у 2002–2014 рр. визначався суперечливими тенденціями, що поєднували спроби централізації управління з процесами ринкової трансформації, а також політичні декларації з реальною нестачею фінансування. З одного боку, зберігалися значні технологічні ресурси, висококваліфіковані кадри та рештки радянського виробничого потенціалу, що забезпечувало Україні місце серед провідних експортерів озброєнь. З іншого боку, відсутність системної державної політики, низький обсяг внутрішніх оборонних замовлень, корупційні прояви та залежність від російських комплектуючих стримували розвиток галузі. Водночас у суспільно-політичному дискурсі ОПК дедалі частіше позиціонувався як ключовий індикатор національної безпеки, стратегічної суб'єктності й технологічної незалежності держави, хоча політичні еліти використовували цю тему переважно в риториці державотворення, а реальні механізми підтримки залишалися фрагментарними та ситуативними. Суспільні очікування модернізації Збройних Сил України та нарощування власного оборонного потенціалу контрастували з низькою ефективністю державних рішень і відсутністю системної інвестиційної політики).

Розділ 4. ОПК України в умовах російсько-української війни 2014–2021 роках в українському суспільно-політичному дискурсі. (У контексті гібридної війни Росії проти України, що розпочалася в 2014 році, український суспільно-політичний дискурс дедалі активніше підкреслював роль оборонно-промислового комплексу як ключового інструменту національного суверенітету та опору зовнішній загрозі. Період Антитерористичної операції (АТО, 2014–2018 рр.) виступив каталізатором кардинальної трансформації оборонно-промислового комплексу, оскільки агресія РФ не тільки виявила системні вразливості пострадянської спадщини, але й сприяла формуванню суспільного консенсусу щодо модернізації озброєнь, локалізації ключових технологій та стратегічної інтеграції з міжнародними партнерами. Зростання державного фінансування й оборонних замовлень відображало політичну волю еліт до модернізації ОПК, проте дискурс також висвітлював хронічні виклики: неефективність бюрократичного апарату, фрагментацію координації між підприємствами та державними інституціями. Водночас ОПК утвердив себе як символ суспільної стійкості, демонструючи оперативну адаптивність до потреб Збройних Сил України та здатність нарощувати потенціал в кризових умовах. Перехід до Операції об'єднаних сил (ООС, 2018–2022 рр.) став поворотним моментом: від простої оборони до активної модернізації. Центральна влада

зосередилася на впровадженні новітніх технологій, повній локалізації ключових компонентів і реформі установ. Цей період підкреслював роль оборонної галузі як основи національної незалежності. Науково-дослідні установи тісніше інтегрувалися в державне планування, що допомогло перейти від виживання в кризі до стабільного посилення обороноздатності).

7. Практичне значення результатів визначається тим, що до наукового обігу введено новий документальний масив, фактологічний матеріал, який може бути використаний в лекційних курсах із військової історії XX – XXI ст., політології, геополітики, узагальнюючих працях з новітньої історії України та держав пострадянського простору, підручниках, наукових/науково-популярних статтях, а також при підготовці спецкурсів для студентів гуманітарних факультетів закладів вищої освіти (ЗВО) України та курсантів військових ЗВО. Також практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання його висновків у розробці державних програм та стратегій розвитку ОПК, формуванні концепцій національної безпеки та оборони, підготовці навчальних курсів з історії України, політології, безпекознавства, діяльності органів влади та експертних структур, що займаються питаннями оборонної промисловості й військово-технічного співробітництва.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в інституті українознавства ім. Івана Крип'якевича при виконанні НДР "Національний спротив в Україні: історичні традиції, сучасні виклики, міжнародна підтримка" та при викладанні навчальних дисциплін ОПП В9 "Україна в сучасному геополітичному просторі", "Російсько-українська війна (2014-2025)" (акт впровадження від 10 вересня 2025 р). Також матеріали дисертації впроваджено в просвітницько-інформаційну діяльність в інноваційному імерсивному просторі "ART 42" 58 Будинку офіцерів (акт впровадження від 20.10.2025). Окрім того отримані в роботі наукові результати використовуються в навчальному процесі підготовки курсантів Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, при викладанні навчальної дисципліни "Будова артилерійського озброєння та боєприпасів" на кафедрі ракетно-артилерійського озброєння інституту ракетних військ і артилерії (акт впровадження від 02.10. 2025).

8. Основні положення та висновки проведеного дослідження висвітлені у *дванадцяти наукових публікаціях*:

Статті, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Zvonko I., lukyanchenko S. legislative regulation of socio-economic processes in the Ukrainian SSR (1990 – 1991): General tendencies, practical results. *Skhidnoievropeiskyi istorychnyi visnyk* [East European Historical Bulletin], № 26, P. 106–119. *(розкриває підрозділ 1 розділу 2).*

2. Звонко І. Особливості розвитку оборонно-промислового комплексу України після відновлення незалежності (1990-ті роки). *Культурологічний альманах*. Вип. 2, 2023. С 58-63. *(розкриває підрозділ 2 розділу 2).*

3. Звонко І. Втрати оборонно-промислового комплексу України в російсько-українській війні 2014–2016 рр. *Вчені записки ТНУ Імені В.І.*

Вернадського. Серія: історичні науки. Том 35 (74), 2024. № 1. С. 29-33. *(розкриває підрозділ 1,2 розділу 4).*

4. Звонко І. Виклики перед вітчизняним ОПК після відновлення незалежності України в 1991 р. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського.* серія: історичні науки. Том 35 (74) 2024. № 3 С. 47-51. (*розкриває підрозділ 2 розділу 2).*

5. Соляр І., Звонко І. (2025). Спроби реформування оборонно-промислового комплексу України в 2000–2014 роках в суспільно-політичному дискурсі. *Вісник гуманітарних наук*, (14). *(розкриває підрозділ 1 розділу 3).*

Статті які додатково відображають результати дослідження:

6. Zvonko I. Activities of the state concern "Ukroboronprom" in 2014–2022. *Slovak international scientific journal.* №76, 2023. С. 13-18 *(розкриває підрозділ 2 розділу 3).*

Наукові публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Звонко І. Оборонно-промисловий комплекс України в умовах російсько-української війни 2014–2022 рр. Матеріали Міжнародної наукової конференції. *Зброярня : історія розвитку озброєння та військової техніки.* Львів. 2023. С. 67-69. *(розкриває підрозділ 2 розділу 4).*

8. Звонко І. Особливості розвитку оборонно-промислового комплексу України після відновлення незалежності. Матеріали Міжнародного Центру Наукових Досліджень. *Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень.* Тернопіль. 2023. С. 232-233. (*розкриває підрозділ 2 розділу 2*).

9. Звонко І. Реформи оборонно-промислового комплексу. Сучасний правовий вимір. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції.* Київ. 2023 року. С. 39-41. *(розкриває підрозділ 2 розділу 4*).

10. Звонко І. Діяльність державного концерну Укроборонпром в умовах російсько-української війни 2014-2022 р. *International Scientific and Theoretical Conference.* 2023. Tel Aviv, State of Israel: European Scientific Platform.
С. 165-166. *(розкриває підрозділ 2 розділу 3).*

11. Звонко І. Виклики перед ОПК України в 1991 р. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференція. *"Проблеми, пріоритети та перспективи розвитку науки, освіти, технологій і суспільства в XXI ст."* Ізмаїл. 2024. С. 47-48. *(розкриває підрозділ 1 розділу 2).*

12. Звонко І. Виклики перед вітчизняним ОПК після відновлення незалежності України в 1991 р. Матеріали VI Міжнародної наукової конференції студентів і молодих вчених *"Травневі студії 2025: історія, археологія, міжнародні відносини та перспективи по воєнного відновлення".* Вінниця. 2025. С. 12-14. *(розкриває підрозділ 2 розділу 2).*

9. Недоліки дисертації:

Рекомендується провести стилістичну правку в дисертації з заміною повторів або перефразуванням для підвищення лаконічності викладу.

Необхідно також замінити некоректне формулювання "повоєнний період" на чіткіше "період після завершення Другої світової війни", що дозволе уникнути неоднозначності у контексті воєнної історіографії.

Для розширення джерельної бази дисертації доцільно залучити матеріали з "Білої книги" Збройних Сил України (2005-2020 р.), що забезпечить всебічність дослідження.

10. Гриф дисертації "нетаємно" надано вірно. Інформація з обмеженим доступом, що містить державну таємницю, у роботі не міститься.

УХВАЛИЛИ:

1. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація І.М. ЗВОНКО відповідає вимогам "Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 та оформлена у відповідності до вимог наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. "Про затвердження вимог до оформлення дисертації" (із змінами), а її обсяг та зміст відповідає вимогам освітньо-наукової програми за спеціальністю 032 Історія та археологія. Повнота та виклад основних наукових положень дисертації у наукових публікаціях здобувача, відповідає вимогам пунктів 8, 9 постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 – Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії та іншого чинного законодавства у питаннях, що стосується. У дисертації та наукових публікаціях здобувача не виявлено ознак академічного плагіату.

2. Рекомендувати дисертацію І.М. ЗВОНКО до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

3. Рекомендувати вченій раді Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду дисертації І.М. ЗВОНКО у наступному складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради: доктор історичних наук, професор працівник ЗС України ХАРУК Андрій Іванович, професор кафедри історії Інституту психологічної підтримки персоналу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Рецензент: доктор історичних наук, професор полковник КУЦЬКА Олеся Миколаївна, начальник кафедри історії Інституту психологічної підтримки персоналу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Рецензент: кандидат історичних наук, працівник ЗС України КРАВЕЦЬ Наталія Петрівна, старший викладач кафедри історії Інституту психологічної підтримки персоналу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Офіційний опонент: доктор історичних наук СТАРКА Володимир Васильович, професор кафедри історії України, археології та спеціальних

галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Офіційний опонент: доктор історичних наук, професор НІКОЛАЄЦЬ Юрій Олексійович, завідувач відділу політичної культури та ідеології Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса.

Результати голосування присутніх на засіданні за затвердження висновку:
за – 18 (з них 13 – члени кафедри історії),
проти – немає,
утрималися – немає.

В тому числі фахівців, які мають науковий ступінь зі спеціальності здобувача:
за – 15 (з них 11 – члени кафедри історії),
проти – немає,
утрималися – немає.

Секретар структурного підрозділу
кандидат історичних наук Наталія КРАВЕЦЬ
(науковий ступінь, вчене звання, підпис, ініціали, прізвище)
01.04. 2026 року

Керівник структурного підрозділу
Начальник кафедри історії Інституту психологічної підтримки персоналу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
Доктор історичних наук, професор
полковник Олеся КУЦЬКА
(повне найменування, науковий ступінь, вчене звання, підпис, ініціали, прізвище)

Підпис полковника КУЦЬКОЇ О.М. засвідчую.

Тимчасово виконуючий обов'язки заступника начальника Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного з наукової роботи
Кандидат історичних наук, старший дослідник
полковник Володимир ЗАБОЛОТНЮК
(повне найменування, науковий ступінь, вчене звання, підпис, ініціали, прізвище)
01.04. 2026 року